

Veronika Mráčková: Chorální notace v pramenech kláštera sv. Jiří v Praze

Diplomová práce Veroniky Mráčkové se zaměřuje na mimořádný soubor rukopisů, který se těší pozornosti muzikologie již delší dobu: prameny kláštera sv. Jiří v Praze. Tématem práce je však jiný aspekt této skupiny pramenů, než který byl dosud předmětem hlubšího bádání. Cílem bylo zmapování systému chorální notace užívaného v této významné klášterní komunitě. Jelikož se jedná po dlouhé době o první práci na podobné téma u nás, bylo jistě užitečné věnovat se zpočátku obecným otázkám vývoje notace. Bylo zejména nutné se vyrovnat s výsledky novějšího bádání na poli notačním v okolních zemích – v Německu (R. Klugseder), Polsku (E. Witkowska-Zaremba) a zejména Maďarsku a Slovensku, kde přinesly důležité poznatky studie Janky Szendrei a Evy Veselovské (cf. str.13-19). Tyto práce představují nutný „odrazový můstek“ k vlastnímu bádání V. Mráčkové na daném souboru rukopisů.

V oblasti chorální notace v Českých zemích je v podstatě jedinou relevantní publikací Hutterova kniha *Česká notace – nota choralis*. Hutterův systém klasifikace i interpretace historického vývoje české notace nebyly dosud příliš reflektovány, a proto je i tomuto tématu věnován určitý prostor (str. 20-25). Autorka podává přehledné resumé složité Hutterovy typologie a formuluje i některé kritické připomínky k jeho systému, který se – byť aplikován Václavem Plockem v jeho katalogu – jeví jako nevyhovující coby východisko pro další práci.

Vlastní jádro diplomové práce pak tvoří podrobné zpracování chorální notace ve 23 relevantních pramenech ze svatojiřské proveniencie (str. 47-67), jehož syntézou je srovnávací tabulka notačních znaků v příloze 14.2. Autorka se vyrovnala s touto náročnou fází práce s pečlivostí, prameny byly studovány v plném rozsahu. Přínosem byla i mezioborová spolupráce s paleografkou Renátou Modrákovou, díky níž bylo možné upřesnit řadu údajů, zejména v dataci pramenů. Rozbor jednotlivých písářských rukou je dále dokumentován jednou stranou faksimile pro každého písáře. Výsledky ukazují pozoruhodnou rozmanitost notačních typů a – pokud počítáme i přípisy – velký počet písářských rukou. Hlavní přínosy analýzy můžeme shrnout v následujících bodech:

- (1) Vztah zde užívaných typů notového písma získává díky přesnější chronologii písářských rukou zřetelnější podobu: Původně dominantní systém notace métsko-gotické, který převládá v antifonářích a procesionálech, mizí před polovinou 14. stol. ve prospěch rhomické notace v pozdějších pramenech a přípisech. Tento fenomén poukazuje na sílící vliv ze strany diecéze.
- (2) Paleografický rozbor umožňuje podpořit tezi o činnosti vlastního skriptoria kláštera sv. Jiří, která souvisí nejspíše z působením abatyše Kunhuty. Právě do jejího období spadá největší počet zde zpracovaných rukopisů. V notovaných pramenech bylo možno rovněž objevit písáře textu, jež mají velmi blízko k písářským rukám nenotovaných pramenů abatyše Kunhuty.
- (3) Nadále otevřenou otázkou zůstává původ zde převládajícího systému métsko-gotické notace. Hypotéza Janky Szendrei o návaznosti na Hirsauký svaz je jistě logická, avšak srovnání alespoň v oblasti chorální notace zatím tuto vazbu nepotvrzuje. Zde je však nutno provést hlubší sondu do notační praxe benediktinských klášterů v Německu.

Nezanedbatelným přínosem práce je i shromáždění a uspořádání zpracovaného materiálu. Díky tabulce a faksimiliím je možno současně obsáhnout celé spektrum chorální notace přítomné ve svatojiřských pramenech, a tudíž může být tato práce východiskem k dalším úvahám na dané téma. Domnívám se, že autorka prokázala své schopnosti i erudici a splnila podmínky k udělení titulu Mgr.

David Eben

Doc. PhDr. David Eben, Ph.D.